

Kemalizm ve Sosyal Demokrasi

Prof. Dr. Anıl Çeçen

7.8.12, www.add.org.tr



Kemalizm ve Sosyal Demokrasi kavramları, birbirlerinden çok ayrı anlamlarda olmasına ve değişik kökenlerden gelmesine karşın, günümüz Türkiye'sinde yeniden birlikte gündeme gelen ve Atatürk Cumhuriyetinin geleceğinin belirlenmesinde kilit anlamlarda önem kazanan iki farklı terimdir. Tarihsel süreçte her iki kavram farklı dönemlerde, farklı konjonktürlerde ve birbirinden çok ayrı anlamlar da gündeme gelmelerine rağmen, bugünün Türkiye'sinde kesişme noktasında hem yan yana hem de karşı karşıya gelerek, Türkiye Cumhuriyetini kuran siyasal partinin izlediği yol ya da siyaset olarak Türk ulusunun ve Türk devletinin geleceğinin belirlenmesinde etkili olacaklardır. Bu nedenle, Kemalizm ve Sosyal Demokrasi kavramlarının birlikte ele alınarak birlikte ve doğru olarak değerlendirilmesi ayrı bir öneme sahip bulunmaktadır. Bu iki kavramın güncel konjonktürde önem kazanarak öne çıkmaları, Türkiye'yi bir ulusal seçime doğru götürmekte ve iki kavram arasında yapılacak olan seçim; Türkiye Cumhuriyetinin yakın gelecekte alacağı şeklin belirlenmesinde önde gelen bir etken olacaktır.

Kemalizm ile Sosyal Demokrasinin Uyuşmazlığı

Atlantik emperyalizminin, Avrasya kıtasına yönelik hegemonya stratejisi ile İsrail Siyonizm'inin Orta Doğu'da Büyük İsrail Projesi kapsamında, Atatürk Cumhuriyetini giderek dış baskı altına alması ve bu doğrultuda, her iki emperyalist gücün çıkarlarının örtüşmesi, Türkiye'nin yeni bir dönüşüme zorlamıştır. Bu süreçte Kemalizm ve Sosyal Demokrasi kavramları önem kazanarak öne çıkmışlar ve bugünün koşullarında siyasal tartışmaların merkezinde ana konusu konumuna gelmişlerdir. Türk Devleti küreselci güçler tarafından uluslararası finans kapitalin çıkarları doğrultusunda yeni bir yapılanmaya doğru sürüklenirken, Kemalizm Ulusal Kurtuluş Savaşı döneminden gelen, yüz yıla yakın bir milli birikimi temsil etmektedir.

Sosyal Demokrasi ise dünya kıtalarını beş yüz yıllık sömürge imparatorlukları ile yönetmiş Avrupa kıtasındaki siyasal gelişmelerin, bir buçuk asırlık bir dönem öncesinde ortaya çıkarmış olduğu bazı siyasal gelişmelerin Avrupa kökenli bir ideolojisi olarak, bugünün koşullarında Batı emperyalizminin işbirlikçisi kadrolar tarafından Türk siyasal sahnesine Atatürk Cumhuriyetini ortadan kaldırmak üzere monte edilmeğe çalışılmaktadır. Küresel sermayenin güdümü altına girmiş olan Türkiye'deki basın ve medya organları, böylesine bir emperyal oyunu Türk toplumunun düşünce yapısına enjekte etmeğe çalışırken, Batıdan üflenen rüzgârlar doğrultusunda yayın yaparak Türk Ulusu'nu kandırmaya ve Türk devletini ortadan kaldıracak bir oyuna alet etmeye çaba göstermektedirler. Atatürk'ün Kemalist cumhuriyet devleti modeli ortadan kaldırılmak istenirken, Amerika'nın Avrasya kıtasına girmesinin, İsrail'in bütün Orta Doğu'ya el koymasının, uluslararası petrol şirketlerinin **Hazar Havzası**'na el koyabilmesinin önü açılmaya çalışılmaktadır.

Bazı ortak yönleri bulunmasına rağmen, Kemalizm ve Sosyal Demokrasi kavramları günümüzde Türkiye'nin siyasal gündeme çizgisinde karşı karşıya getirilmişlerdir. Atatürk Cumhuriyetinin çağdaş bir devlet yapılanması olarak dünyanın merkezinde ortaya çıkmasını sağlayan Kemalizm, bu ulus devleti dünya haritasından silmek isteyen emperyalizm ve Siyonizm'in, Sosyal Demokrasi kavramını gündeme getirerek bu kavram üzerinden Kemalist rejimi yıkmaya yöneldikleri anlaşılmaktadır. Kemalist cumhuriyetin ulusal, üniter, merkezi ve laik devlet modeli ortadan kaldırılmak istenirken, geçmişin Avrupa'sında kalmış bir Sosyal Demokrasi modeli Türkiye'ye taşınarak bölgesel yeniden yapılanma doğrultusunda Türkiye Cumhuriyeti de zorla yeni bir yapılanmağa doğru sürüklenmektedir.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra yeryüzünde birçok devletteki sol akımlar gerilerken ya da tasfiye edilirken, Avrupa'daki Sosyal Demokrasiler de gerileyerek, çalışan halk tabanına ve işçi sınıfına dayanan geniş tabanlarını kaybederek, liberal politikaların etkisi altında kalmışlardır. Liberalizmin küresel emperyalizm ile uzlaşan ve uyuşan neo-liberal versiyonu küresel sermayeci güçler tarafından piyasaya sürülürken, ülkedeki ulusal cumhuriyetçi birikimi temsil eden Kemalizm düşman olarak ilan edilmiş ve Türk siyaset sahnesinden Kemalizm'in bütünüyle tasfiye edilmesi doğrultusunda Atatürk'ün Cumhuriyet devleti modeli de hedef alınarak, Rusya'nın kontrolü altındaki Hazar bölgesi ile İran'ın baskısı altına girmiş olan Orta Doğu'nun kuzey kısımlarına doğru geniş bir açılım yapılması gündeme getirilmiştir. Böylesine bir açılımda, Türkiye toprakları, Türk devletinin gücü, Türk ulusunun zenginliklerinin hepsi kullanılmak istenmekte ama bunun içinde Sosyal Demokrasi görünümü altında Kemalist Cumhuriyete son verilmek istenmektedir. Türkiye devletinin tasfiyesi ile bir araziye dönüştürülerek ve üzerinde yaşamakta olan insan toplulukları kullanılarak bir yerlere doğru sürüklenmeğe çalışılmaktadır.

Sosyal Demokrasi ve Ortanın Solu Senaryosu

Kemalizm'in tasfiyesinde Sosyal Demokrasiyi kullanma oyunu Türkiye'de daha önce de denendiği için yeni değil ama eski bir siyasal oyundur. Soğuk savaşın son dönemlerinde Sovyetler Birliği'nin Orta Doğu bölgesine inerek bu bölgedeki devletleri baskısı altına almağa çalışması üzerine, Batı emperyalizmi Türkiye üzerinde ikili bir oyunu gündeme getirmiş, Kemalizm adına askeri darbeleri desteklerken, ülkenin bütünüyle Batıdan kopmaması için de Avrupa'ya yakınlaştıracak bir doğrultuda Sosyal Demokrasi oyununu, Atlantikçi bir gazeteci aracılığı ile Türkiye'nin siyasal gündemine getirmiştir. Türkiye askeri darbeler zincirine sokulunca, devlet kuran parti bu noktada zor durumda kalmış kendi tüzüğü ve ambleminde var olan altı ok esasına dayanan Kemalizm'in **NATO destekli askeri darbeler**de ideolojik olarak kullanılması yüzünden doğru dürüst bir Atatürkçü çizgi izleyemez bir aşamaya sürüklenmiştir.

Yeni anayasa ile birlikte Türkiye'de düşünce özgürlüğünün getirilmesi ve buna paralel sola açılış, Türkiye Büyük Millet Meclisine Sovyetler Birliğine paralel bir çizgide Marksist ve Leninist bir partinin girmesini sağlamıştır. Bunun üzerine, Türkiye'de Sovyet etkisi artmasın diye Atatürk'ün partisi önce "**Ortanın Solu**" diyerek ne olduğu belli olmayan bir sola açılış gündeme getirmiştir. Bir işçi sınıfı partisinin meclise girişine kadar Kemalizm'i kararlı olarak uygulayan Atatürk'ün partisinin, bu partinin önünü kesmek üzere Ortanın Solu programına yöneldiği görülmüş ve bu aşamadan sonra kafalar iyice karışarak, Türk siyasetinde bir karışıklık dönemi başlatılmıştır.

Marksist-Leninist bir işçi partisinin mecliste yer alması, uygulanan Batıcı liberal politikalar yüzünden çalışan halk kitlelerinin doğal olarak bu partinin çatısı altında toplanmasını sağlayacağı önceden görülünce, bu partide önce ikilik yaratılarak farklı bir çizgi toplumda öne çıkarılmıştır. Solun kendi içinde ikiye bölünmesinden sonra solcu aydınlar da bir dergi etrafında birleşerek, Sovyet yanlısı ve Marksist olmayan bir sol arayış içerisine girmişler ve Türkiye'nin yeni yönünün bu doğrultuda

belirlenmesi için mücadele başlatmışlardır. Türkiye bir anda sosyalist devrim ve milli demokratik devrim tartışmalarına düşünce, arkadan gelen genç kuşakların daha hızlı bir biçimde çeşitli sol fraksiyonlar oluşturdukları görülmüş, böylesine bir kaotik ortam da ülkede hem anarşi ve terörü başlatmış hem de bu karışıklıklar üzerinden yeni askeri dönemlerin önü açılarak demokrasinin askıya alınması dönemleri birbiri ardı sıra siyaset sahnesinde devreye girmiştir. Devleti kuran Atatürk'ün partisi böylesine bir süreç içinde hem Ortanın Solu ile sola açılarak, çalışan halk kitlelerini sosyalist partilere kaptırmak istememiş hem de Kemalizm'in ötesinde kendisine yeni bir yol arayışı içine girdiği aşamada, Avrupa tipi bir Sosyal Demokrasi olgusu ile karşı karşıya kalmıştır.

Ortanın Solu açılımından kısa bir süre Sosyal Demokrasi tartışmaları Türk siyasetinde öne geçmiş ve bu doğrultuda Avrupa ülkelerine giden ya da bu ülkelerde yetişen bazı genç siyasetçilerin çabaları ile Sosyal Demokrasi siyasal bir kavram olarak Türk politikasında önde gelen bir yere sahip olmuştur. Atatürk'ün partisinde Ortanın Solu açılımı yapılmadan önce, bir eski askerin öncülüğünde Sosyal Demokrasi Partisi kurulmuş ama bu parti kendinden beklenen etkinliği ortaya koyamayınca, Atatürk'ün partisi ile birleşerek bu partideki Ortanın Solu açılımına giden yolda etkili olmuştur.

Demokratik Sol Girişimi

Ortanın Solu hareketinin öncülüğünü üstlenen gazetecinin, Atlantik kıyılarında yetişmesi ve ciddi bir Atlantikçi olması nedeniyle, Türkiye Sovyet tipi bir sosyalizme alternatifi Avrupa tipi bir Sosyal Demokrasi ile aramağa başladığı anda, Avrupa'ya yakınlaşmayı önleyebilmek üzere; Atlantikçi gazeteci "Demokratik Sol" adı altında yeni bir kavram ortaya atmıştır. Atatürk'ün partisine bağlı gençlik kollarına Demokratik Sol Düşünce Forumları düzenlettirerek işçi, memur gibi çalışan kitlelerini ve Türk gençliğini de Avrupa tipi bir Sosyal Demokrasi ile Sovyet tipi sosyalizmden uzak tutmak üzere, Atlantik güçleri ile Siyonist lobilerin destekleriyle ne olduğu bilinmeyen içi boş Demokratik Sol kavramı, dışarıdan ithal edilen yeni kavram olarak Türk siyasetine yamanmıştır. Avrupa'nın dışında ama Avrupa ile yakın komşu olan, gelecekte Avrupa Birliği'ne girmesi düşünülen Türkiye Cumhuriyetinde, Sosyal Demokrasi üzerinden bir Avrupa ağırlığı olmasın diye Atlantikçi gazeteci Demokratik Sol kavramı üzerinde çok ısrarlı olmuştur.

Bu konuların tartışma platformları hep Demokratik Sol adı altında yapılmış ama hiçbir zaman Sosyal Demokrasi adına bilimsel toplantılar yapılmamıştır. Atlantikçi gazeteci Atatürk'ün partisine 3. genel başkan olmasından sonra, partinin amblemindeki altı oka dayanan Kemalizm programını kurultaylar silsilesi içinde kaldırarak, Türk ulus devletinin kurucusu olan partinin resmi programını Demokratik Sol adı ile ortaya koymuştur. Böylece Türkiye, Sovyet tipi sosyalizmden uzak tutulurken, Sosyal Demokrasi programları görmezden gelinerek Demokratik Sol program ile Türkiye Avrupa'dan da uzak tutularak geleceğin Büyük Orta Doğu Projesine giden yolda, Türkiye Rusya ve Avrupa dışında tutularak Büyük Orta Doğu ve İsrail tarafından daha rahat kullanılabilir bir noktaya getirilmiştir. Türkiye'ye Sosyal Demokrasi, Sovyetler Birliğinin hegemonyasını kırmak üzere Batı tarafından getirilirken, Atlantikçi güçler Sosyal Demokrasi üzerinden Türkiye üzerinde Avrupa etkisinin artmasını önlemek üzere de ABD ve İsrail lobilerinin dolaylı destekleriyle, Kemalizm'in alternatifi olarak Demokratik Sol adı altında bir kavramı öne çıkarmışlardır.

Demokratik Sol Kavramı Uydurmadır

Demokratik Sol hem içi boş hem de dünyada uygulaması olmayan bir kavramdır. Avrupa ülkelerinin gelişmiş demokrasilerinde Sosyal Demokrasi uygulamalarının bu doğrultudaki partiler aracılığı ile uygulanabildikleri görülmüştür. Ne var ki, Avrupa'nın dışında kalan hiçbir ülkede Sosyal Demokrasi olmamıştır ve bu doğrultuda politikalar uygulanamamıştır. Asya, Afrika ve Latin Amerika gibi bölgelerde gelişmiş demokrasiler olmadığı için daha çok demokratik sosyalizm uygulanmıştır.

Sosyal demokrasinin sosyalizm ve liberalizm arasında bir çizgide oluşması, gelişmiş ülkelerde liberal yönünü öne çıkarmış, geri kalmış ve Batının dışında kalan ülkelerde de sosyalizm yönüne ağırlık kazandırmıştır. Türkiye’de Avrupa kıtasının ve Batı blokunun dışında olduğu için, gerçek anlamda demokratik sosyalizm uygulanması gerekirken, Batı emperyalizmi ile işbirliği içindeki Türkiye’nin Batıcı ve işbirlikçi zenginleri devreye girerek, demokratik sosyalizmin önünü kesmişlerdir. Avrupa’nın kontrolünü önlemek üzere Sosyal Demokrasiye uzak durmuşlar ama Atlantikçi gazetecinin Demokratik Sol oyunlarına ya da uygulamalarına kendi çıkarlarının sürdürülebilmesi yönünde pek de ses çıkarmamışlardır.

ABD-İngiltere-İsrail üçgeninde NATO ağırlıklı askeri dönemler Kemalizm adına gündeme getirilirken, Türkiye Avrupa ve Rusya’ya uzak tutulmuş, Türkiye’de Kemalizm giderek bir askeri rejim adına dönüştürülürken, gündeme gelen Sosyal Demokrasi boşluğu Demokratik Sol kavramı ile doldurulmağa çalışılmıştır. Aslında, Hindistan gibi ciddi bir demokratik sosyalizm uygulaması içine girmesi gereken Türkiye’de, Türkiye’yi üçüncü dünyadan uzak tutmak üzere Avrupa tipi Sosyal Demokrasi ile 3. Dünya tipi demokratik sosyalizmin arasındaki bir yol olarak Demokratik Sol uygulaması öne çıkarılmıştır. Kemalizm’in askeri rejimlere yönlendirilmesi sürecinde Türkiye bir anlamda ne olduğu belirsiz ve her türlü oportünist uygulamaya açık bir Demokratik Sol kavramı ile oyalanarak, Atlantikçi güçler Büyük Orta Doğu Projesinde kullanılmak üzere Avrupa ve Rusya’nın etki alanları dışında tutulmuştur.

Bugün gelinen aşamada artık, Büyük Orta Doğu Projesi eş başkanlık düzeyinde başlatıldığı için Demokratik Sol gibi oyalayıcı ve aldatici bir kavrama olan gereksinme ortadan kalkmıştır. Soğuk Savaş sonrasında çeyrek yüzyılı bulan sıcak çatışmalar dönemi geride bırakılmak istenirken, Sosyal Demokrasi kavramı yeniden Batı emperyalizmi tarafından Türkiye’de öne çıkartılmakta ve bu kez, küresel sermayenin başkenti olmağa soyunan Yeni Bizans’ın öncülüğünde bir küresel zenginler politikasının uygulama aracı olarak topluma kabul ettirilmek istenmektedir. Türkiye’nin en büyük zenginlerinin küresel sermaye ile kurdukları ortaklık doğrultusunda Türkiye’yi dönüştürmek için hazırladığı program, işadamları derneği başkanının kurduğu parti aracılığı ile Türk halkının onayına genel seçimlerde sunulmuş ama yüzde bir bile oy alamamıştır.

Şimdi o partinin kurucu kadrosunda yer alan isimlerin oluşturduğu bir uzmanlar kadrosu, Soros Vakfı’nın desteği ile Türkiye’yi Atlantikçi ve küreselci sermaye güçlerinin istediği doğrultuda dönüşüme sokabilmek için Atatürk’ün partisinde yönetime gelmişler ve bu partinin kontenjanından meclise girmişlerdir. Soros’çu ve küresel sermayeci bu işbirlikçi ekip, Türk halkından % 1 oy alamayan bir siyasal programı bu kez Sosyal Demokrasi adı altında Atatürk’ün Türk devletinin kuruluşunu yaptığı Kemalist partinin başında Sosyal Demokrasi görünümü ile gerçekleştirmeğe çalışmaktadır. Bu yönetim işbaşına geldikten sonra partinin % 10 oy yitirdiği ve gelecek seçimlerde daha da küçüleceği gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Alt kimlik kavgasına angaje olan bu partinin hızla ulusal kimliğini yitirmesi ve alt kimliklere angaje olması da, Kemalist çizgiden Sosyal Demokrat bir yapılanmaya doğru kaydığının açık bir belirtisi olarak görünmektedir.

Kemalizm’i Kuşatmak İçin Sosyal Demokrasi Devrede

Sermaye birikimi sürecinde Kemalizm’i ara rejim ideolojisi olarak kullanan ve bu doğrultuda Atatürk’ün partisinden bu ulusal ideolojiyi alarak anlam kaydırmasına sürükleyen zengin sınıflar, Türkiye’de daha doğru dürüst bir milli burjuvazi oluşturmadan hemen Batının kapitalist ülkeleriyle işbirliği ortaklığına yönelince, bu kez Kemalizm’i kendileri için engel olarak görmeğe başlamışlardır. Küresel ortaklıklar doğrultusunda sınır ötesi yayılmacılığa kalkıştıklarında Türk devletinin ulusal ve üniter yapısı onlara dar gelmeğe başlamış, daha geniş bölgesel federasyonlar arayışı içine girdikleri yeni aşamada Atatürk Cumhuriyetinin Kemalist modelini tasfiye etmek üzere yeniden Sosyal Demokrasiyi öne çıkarmışlardır. Aslında küresel sermayenin yeni demokrasi sloganı altında

bu yeni yapılanmayı zorlayan küresel emperyalistler, Yunanistan'da benzeri bir uygulama sonucunda bu ülkenin çökertilmesine giden yolu açmışlar, Türkiye'de tutturamadıkları Yeni Demokrasi politikasını Türk halkına Sosyal Demokrasi diye yutturabilmenin arayışı içine girmişlerdir.

Kemalizm ilkeleriyle bağdaşmayan, Atatürk ilkelerine tamamen ters düşen bir Sosyal Demokrasi uygulamasını, kendi neoliberal düşünceleri ve çıkarları doğrultusunda zorla gündeme getiren zengin sınıflar, Beykoz konakları operasyonları ile Atatürk'ün partisinin meclis kadrolarını yenilerken küresel emperyalizmin yeni demokrasi anlayışını Sosyal Demokrasi diye yutturarak, Türkiye Cumhuriyetini devleti kuran parti üzerinden zoraki bir dönüşüme sürükleyebilmenin arayışı içine girmektedirler. Bu durum kamuoyunda giderek netleştikçe, Kemalizm'in hala partinin ambleminde ve programın var olduğu devlet kuran partinin giderek baraj altına düşebileceği görülmektedir. Bir devleti kuran partiye kendi kurduğu devleti tasfiye ettirecek kadar ileri giden emperyal müdahaleler karşısında, Türk halkı Batının dümen suyunda bir Sosyal Demokrasiyi değil ama tam bağımsızlıkçı ve antiemperyalist bir Kemalizm'i her geçen gün daha fazla arar duruma gelmiştir. Yirminci yüzyılda yaşanan olaylar, Kemalizm'in tam bağımsızlıkçı antiemperyalizmini ortaya koyduğu kadar, Sosyal Demokrasinin de Batı uydusu aldatıcı bir politika olduğunu her yönü ile göstermiştir.

Avrupa merkezli Batı hegemonya tarihinde sömürgecilik sonucunda zenginleşen devletlerin sermaye birikimini çalışan halk kitleleri ile bölüşmeleri sonucunda, tarih sahnesine çıkmış olan Sosyal Demokrasi, aslında sosyalizm ile liberalizmin birleşmesinden ortaya çıkmış bir ara çizgidir. Batının zengin ülkelerinde toplumların gelişmişlik çizgisi daha üst düzeyde olduğu için liberalizmin ağır bastığı sosyal demokrasi uygulamaları daha çok sağ çizgileri gündeme getirmiştir. Sovyetler Birliği varken, Marksist anlamda bir sosyalizmi önleyebilmek üzere bazı Avrupa ülkelerinde sosyalizm ağırlıklı sosyal demokrasi uygulamaları olmuştur. Özellikle Sovyetler Birliği ile Batı Avrupa arasında yer alan İskandinav ülkeleri daha çok sosyalizme kayan politikalar ile sosyal demokrasi uygulamalarına yönelmişlerdir. Batı Avrupa tipi sömürgecilik yapmamış olan bu ülkeler Sovyet tipi Marksizme kaymamak üzere demokratik sosyalizmin uygulayıcıları olarak öne çıkmışlar ve dünya sahnesinde belirli dengelerin kurulmasında başarılı olmuşlardır.

Türkiye'yi Batı Avrupa'nın emperyalizminden uzak tutmak isteyen Demokratik Sol'cu Atlantikçi gazeteci de İskandinav ülkeleri yakınlaşarak Batı Avrupa ülkelerine uzak durmuş ve böylece Türkiye'nin gelecekte Avrupa Birliği'ne girişinin önünü kesmiştir. Sömürgeciler sosyal demokrasiyi liberal çıkarıcı politikaları gizlemek üzere öne çıkarırlarken, İskandinav ülkeleri açıktan demokratik sosyalizmi uygulayarak çalışan halk kitleleri ile kendi demokrasilerini ve devletin refahını paylaşmışlardır. Sosyal demokrasinin gerçek ilkeleri demokratik sosyalizm uygulamaları ile İskandinav ülkelerinde başarı ile uygulanırken, Batı Avrupa ülkelerinde sosyal demokrasi uygulamaları sosyalizme kayışı önlemek ve liberalizmi gizlemek üzere aldatıcı bir çizgide gündeme getirilmişlerdir.

Sosyal demokrasiyi kendi gerçekleri içinde düşünen ve zamanı geldiğinde bu çizgiyi savunan partilere iktidar şansı getiren Batı dünyasının, kendisinin dışında kalan Türkiye'yi anlaması mümkün olamayacağı için, Kemalizm ile Sosyal Demokrasi arasındaki farklılıkları görebilmesi mümkün değildir. Sosyal Demokrasi ile Kemalizm aslında birbirlerinden çok farklı ilkelere dayanan dünya görüşleridir. Bu nedenle, Kemalizm ile Sosyal Demokrasi birlikte olamaz ve aynı parti içerisinde yer alamaz. Kemalizm'in altı ana ilkesi Fransız ve Sovyet devrimlerinin özünden gelen ilkelerin bir karışımıdır. Atatürk devlet kuran partinin programını belirlerken, Fransız Devriminden cumhuriyetçilik, laiklik ve milliyetçilik ilkelerini almış, Sovyet devriminden de halkçılık, devrimcilik ve devletçilik ilkelerini alarak, bunları Türkiye'nin kendine özgü koşullarında birleştirerek sentezci bir yaklaşımı uygulamıştır. Ayrıca, çağdaş uygarlıkçılık, ulusal egemenlik, tam bağımsızlık, üniter bütünlük, antiemperyalizm ve barışçılık gibi ikinci planda yer alan tamamlayıcı ilkeleriyle, Kemalizm bir Türkiye sentezidir ve

Türkiye Cumhuriyetini ifade etmektedir. Çöken bir imparatorluk sonrasında o dönemin önde gelen devlet modeli olarak Türk ulus devletini, dünyanın merkezi coğrafyasında tam bağımsız bir yapılanma içinde Düveli Muazzama emperyalizmine karşı kurabilmek sömürgeci Batının anlayamayacağı bir konudur. Onlar, sömürgelerden gelen zenginliği işbirlikçi çalışan kesimler ile paylaşarak işçilerin ayaklanma girişimlerini bastırmağa çalıştıkları için, bir halkın emperyalizme karşı ulusal bağımsızlık savaşı vermesini anlayamayacaklardır. Kendi sömürge imparatorlukları üzerinden dünyaya baktıkları için, Kemalizm gibi emperyalizmin oyunu bozan düşünce ya da siyasetlere değil, ama kendi çıkarları doğrultusunda uygulayabildikleri gizli liberalizm olan Sosyal Demokrasiye akılları yatmaktadır.

İlkeler Farklılığı

Sosyal Demokrasinin ilkeleri ise Kemalizm'den tamamen farklıdır ve bambaşka bir çizgiyi yansıtmaktadır. Komünist Enternasyonel'in çökertilmesinden sonra, Batı emperyalizminin denetimi altına giren 2. Enternasyonel, uluslararası alandaki bir sosyalist görünümlü ama aslında Batıcı bir platform olarak Sosyal Demokrasinin ilkelerini özet olarak şöyle özetlemek mümkündür:

Özgürlük, eşitlik, barış, dayanışma, kalkınma, adalet.

Kemalizm'in temel ilkesi olan bağımsızlık ilkesi bu ilkeler arasında yer almasa da, bu ilkeler de ret edilemeyecek esaslar olarak insanlığın birikimi içinde önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Ne var ki, bir imparatorluk devletinin çöküşü sonrasında emperyalizme teslim olmamak üzere antiemperyal bir ulusal kurtuluş savaşı veren Türk ulusunun kendi gerçeği ile Batı dünyasının sömürge imparatorluklarının çalışan halk kitleleri arasında uzlaşmasının sonucu olan ilkeler pek de birbirlerine benzememektedir. Sosyal demokrasi sömürgelerden zenginleşen Batının büyük devletleri ile o ülkelerde yaşayan çalışan halk kitleleri arasındaki bir uzlaşmanın rejimi olduğu için, bu düşüncenin ilkeleri Kemalizm'in ilkelerinden çok farklı bir düzeydedir.

Kemalizm'de; halk var olma mücadelesi vererek kendi ulusal, üniter ve merkezi devletini kurarken, yoksul bir halkın kendi geleceğini kurtarmak üzere ortaya koyduğu devlet modelinin düşünce sistemini yansıtmıştır. Sosyal demokrasi ise; beş yüz yıl dünya kıtalarını sömürmüş ve çok zenginleşmiş Batı ülkelerinin sahip olduğu zenginlikten biraz çalışan kesimlere pay aktararak, Sovyetler Birliği'nde olduğu gibi sosyalist bir devrime giden yolun kesilmesi sürecinde gündeme gelen bir ara rejim oluşumudur. Gelişmiş Batı ülkeleri açısından Sosyal Demokrasinin ilkelerine bakıldığında, hiçbirine karşı çıkmak mümkün değildir. Ayrıca Batının dışında kalan diğer ülkeler açısından da **Sosyal Demokrasinin temel ilkeleri** her devletin siyasal programlar aracılığı ile ulaşması gereken ideal ilkelerdir. Daha çok Batının zengin toplumlarındaki refah devleti uygulamaları sırasında Sosyal Demokrat politikalar öne çıkarılmakta ve böylece halk kitlelerine refaktan pay aktararak, çalışan kitlelerin sistem dışı kalmaları önlenmektedir. Bir anlamda demokrasilerin sosyalleşmesi sağlanarak, Batı tipi rejimlerin sosyal tabanları genişletilmektedir.

Sosyal Demokrasilerin dünya siyaset sahnesine çıkışında aslında beş ana yol görünmektedir. Bu yollar incelendiğinde, demokrasilerin sosyalleşmesi, sosyalizmin demokratikleşmesi, komünizme geçiş aşaması, refah devletinin uygulaması ve üçüncü dünya ülkelerinde sosyalizm ile liberalizm arasında üçüncü bir kalkınma yolu arayışı olarak Sosyal Demokrasilerin siyaset sahnesine çıktıkları görülmektedir. Türkiye'nin Batının dışında bırakılmış bir Asya ülkesi olarak geleceğe dönük gelişme çizgisi içinde bir ulus devlet formülü çerçevesinde Kemalizm öne geçmiştir. Sosyal Demokrasilerin dünya sahnesinde ortaya çıkış yollarından birisi olarak, beşinci yol yani üçüncü dünya ülkelerinde yeni bir gelişme çizgisi arayışı doğrultusunda Kemalizm ile bir paralellik düşünsel planda aranabilir. Ne var ki, Avrupa'nın dışında gerçek anlamda Sosyal Demokrasi uygulamalarının görülemediği nedeniyle, bu tür arayışlar Asya-Afrika ve Latin Amerika ülkelerindeki demokrasi içinde sosyalizm

uygulamalarına dikkati çekmektedir. Bu gibi ülkelerde demokratik rejim içerisinde sosyal politikalar uygulayan partiler bir anlamda demokratik sosyalizmin açık uygulayıcısı olmuşlardır. Türkiye'nin milli bir devlet olması nedeniyle, Türkiye'deki benzer uygulamalar, demokrasi içerisinde devletçi ve sosyal politikaları öne çıkarmış ama Türkiye'nin özel koşulları ve devletin kurucu iradesi nedeniyle bütün bunlara Kemalizm olarak genel bir isim verilmiştir. Bir anlamda Kemalizm için, Türkiye'nin kurucu düşünce sistemi denilebilmektedir. Yoksul halk kitleleriyle çağdaş bir cumhuriyet devleti kurmak için yola çıkıldığında doğal olarak devletçi ve sosyalist uygulamalara yer verilmiş ve **Atatürk Cumhuriyeti** böylesine halkçı atılımlar ile meydana çıkarılabilmektedir. Ne var ki, bugünün koşullarında Batı merkezli küresel emperyalizm geçerli olduğu için, böyle bir yakınlaştırma denemesi geride kalmıştır. (1)

Dünden Bugüne Türkiye'de Kurulmuş Olan Sosyal Demokrat Partilere Dair Türkiye'de Batı dünyasının yayınlamış olduğu Sosyal Demokrasi kitapları, hep Batı kaynaklarını öne çıkarırken, ilk kez bir Türk araştırmacısı olarak Dr. Hasan İleri, Türkiye'de Sosyal Demokrasi tartışmalarını ve **Atatürk** ile Sosyal demokrasi arasındaki bağlantılar son günlerde gün yüzüne çıkarılmıştır. "**Türkiye'de Sosyal Demokrasi**" adını taşıyan ve ikinci baskı yapılmış olan söz konusu kitabın yazarına göre; 2. Meşrutiyet döneminde Türkiye'de ilk Sosyal Demokrat parti çalışmaları başlatılmış, Atatürk döneminde bir Sosyal Demokrat Fırka kurulması istenmiştir. Ne var ki, cumhuriyetin kuruluş yıllarında ulusal egemenliğin merkezi gücün elinde kalmasına çok dikkat eden

- ✓ **Atatürk'ün, Batı emperyalizminin güdümündeki bir Sosyalist Enternasyonel'den talimat alabilecek bir Sosyal Demokrat Fırka'nın Batı'ya yeniden bağımlılık yaratabileceği düşüncesiyle, bu partiye kapattığı anlaşılmaktadır.**

Ayrıca Türkiye Cumhuriyetinin tepesinde dünyanın en büyük imparatorluğunu kurmuş olan Rusya'daki komünist sistemin egemen partisinin adının da Rusya Sosyal Demokrat Partisi olması da **Atatürk'ün, bu kez Rusya'ya bağımlılık yaratabilecek böyle bir isimde fırkaya kuşkuyla yaklaştığını** göstermektedir. TKP adıyla kurulan ama Moskova'dan talimat alan bir Türkiye Komünist Fırkasını da Atatürk kapattırmış ama demokratik koşullarda komünistlerin temsili için kendi arkadaşlarına Ankara merkezli bir komünist partiyi Celal Bayar'ın önderliğinde kurduştur. TKP'yi kapatan Kemalist rejimin, Rus Sosyal Demokrat Fırkası'nın uydusu olabilecek bir Sosyal Demokrat partiye hoşgörülü davranmasını o dönemin koşullarında beklemek mümkün değildi.

Ayrıca, **Dr. Hasan İleri**'nin kitabında ortaya konulduğu üzere, Dr. Hasan Rıza tarafından 1918 yılında kurulmuş olan Sosyal Demokrat Fırka'nın üyelerinin çoğunluğunun aynı zamanda Wilson Prensipleri Cemiyeti'nin üyeleri olduğu anlaşılmaktadır. **Sosyal Demokrasi adına Amerikan mandacılığı yapmak** üzere yola çıkmış bu işbirlikçi aydın kadronun sosyal demokratlığının gerçek bir sosyal demokrasi olmadığı ama o dönemdeki Sovyet devriminin gündeme getirdiği Marksist sosyalizme karşı bir Amerikancı alternatif arayışı olduğu anlaşılmaktadır. Sosyal Demokrat Fırkanın kurulduğu 1918 yılında Kars vilayetinde Cenubi Garbi Kafkas Cumhuriyeti adı altında bir yerel devlet yapılanmasına gidiliyor ve bu devlet kendisini sosyal demokrat bir örgütlenme olarak dünyaya ilan ediyor. İstanbul'da devletin çöktüğü bir aşamada kurulan Sosyal Demokrat Fırka'nın Anadolu'nun öbür ucundaki **Kars Devleti** olarak gündeme gelen Cenubi Garbi Kafkas Cumhuriyeti ile yakından ilgilenilmesi de Kurtuluş Savaşı yıllarında Amerikalıların ne derece farklı örgütlenmelere giderek etkili çalışmalar yaptığını gösteren bir başka örnek olarak görünmektedir.

Kars, Kafkasya, Wilson Prensipleri ile beraber Sosyal Demokrat Fırkanın ABD emperyalizminin hedefleri doğrultusunda öne çıktığı açıktır. Osmanlı topraklarını işgal eden İtalya, Fransa ve İngiltere'nin Almanya ile birlikte Hazar havzasını ele geçirmek üzere harekete geçtiği aşamada Kars'ta Wilson Prensiplerini savunan sosyal demokratların ayrı bir yerel devleti cephe önünde kurması

emperyal güçlerin uyguladığı oyunların ne derece çok çeşitli olduğunun bir başka göstergesidir. 1918'de Batılı emperyallerin oyunları doğrultusunda kurulmuş olan Sosyal demokrat Fırkanın benzerleri daha sonraki dönemlerde 1946 yılında demokrasiye geçerken, 1964 yılında da Türkiye'de sol örgütlenme başlarken ayrı ayrı kurulmuş ama uzun ömürlü olamamıştır. Bu yüzden, Atatürk'ün partisi üzerinden Türkiye'de sosyal demokrasi uygulamalarını Batıcı çevreler zaman zaman gündeme getirmişlerdir. (2)

Türkiye'de kurulmuş olan sosyal demokrat partilerin hiç birisi milli olmamış ve laikliği ya da ulusal ve üniter devletin bütünlüğünü hiç savunmamışlardır. Kemalizm'in tam bağımsızlığını hiç benimsemeyen sosyal demokrat partiler, Sosyalist görünümlü enternasyonelin üyesi olarak her zaman Batıcı olmuşlar ve bu yüzden de, Türkiye Cumhuriyetini bağımsız bir devlet olarak var eden antiemperyalizm ilkesinden uzak durmuşlardır. Bağımsızlığı ret eden sosyal demokrat partiler özgürlük adına alt kimlikçiliği benimsemişler, hem etnik hem de dini kimliklerin özgürlüğünü savunarak laikliği ve ulusalcılığı ret etmişlerdir. Batının önde gelen Sosyal demokrat partilerinin alt kimlikçi birçok uygulaması olmuş ve bu doğrultuda devlet yapısının laikliği konusuna önem vermemişlerdir. Türkiye'de de bir ara sosyal demokratlığa soyunan Atlantikçi gazeteci inançlara saygılı laiklik diyerek, Atatürk'ün laik cumhuriyetinden ödünler vermiş ve bazı dini cemaatler ile yakın ilişkiler kurarak laik Türk devletinde iktidara gelebilmiştir.

Kemalizm'i aşma ve geride bırakma masallarıyla halk kitleleri etkilenmiş ve bu yoldan laik devlet yapılanmasından ödün veren bir aşamaya gelinmiştir. Batıdaki Hıristiyan Demokrat partiler ile oy alma yarışına giren Sosyal Demokrat partiler din konusunda, Fransız Devriminden gelen laiklik rejimini değil ama İngiliz sisteminin getirdiği ılımlı dincilik anlayışını savunmuşlar ve böylece dinsel tabanlardan oy alarak iktidarda gelebilmişlerdir. Bu çerçevede Kemalizm'in prensiplerinin hala parti programında yer aldığı Atatürk'ün partisinde Batı tipi bir sosyal demokrasi uygulamasına gitmek son derece zor olacak ve beklide bu partinin bölünmesine giden yol açılacaktır. O zaman % 1 oy alamayan küresel emperyalist modelin temsilcisi yeni demokrasiler, gene sosyal demokrasi görünümünde Atatürk'ün birikimini devre dışı bırakabilecek bir oy çoğunluğu yakalayamayacaklardır.

Sonuç

Bütün bilimsel kaynaklar, Avrupa kıtasında gerçek anlamda bir sosyal demokrasi olamayacağını ortaya koymaktadırlar. **Türkiye'de Avrupa Birliği dışında bırakıldığı için** Atatürk'ün ülkesinde gerçek anlamda bir sosyal demokrasi uygulaması mümkün görünmemektedir. Devletin kaynaklarının yabancılara devredilmesi, artan nüfusun talepleri ve Türkiye'nin kendine özgü koşulları, gerçek anlamda bir Sosyal Demokrasiyi bu ülkede mümkün kılamamaktadır. O zaman, bugünün koşullarında sosyal demokrasi diye ortaya çıkanlar, küresel emperyalizmin bütün dünyaya dayatmış olduğu yeni demokrasi ilkelerini uygulayacak bir neoliberal programı üstü örtülü bir biçimde uygulamaya yönelecektir. O zaman, Türkiye Cumhuriyeti'nden ve Atatürk'ün devlet modelinden geriye bir şey kalmayacağı anlaşılmaktadır. Artık bu konuda Türk ulusunun bir karar vermesinin zamanı gelmiştir.

➤ **Ya Türkiye Cumhuriyetini ve ulusal - üniter devleti yaratan Kemalizm ya da küresel emperyalizmin merkezi coğrafyaya egemen olmasını sağlayacak Sosyal Demokrasi görünümlü yeni demokrasi...**

Türk ulusu için var olma ve yok olma mücadelesi bugünün koşullarında da devam etmektedir. Kemalizm ve Sosyal Demokrasi tartışmalarının arkasında yatan gerçekler bunlardır.

Kaynaklar

1-Anıl Çeçen, *Sosyal Demokrasi, Devinim Yayınları, Ankara 1984, s. 248.*

2-Hasan İleri, *Türkiye'de Sosyal Demokrasi, Gündüz Yayınları, Ankara 2011,*